

siges: „saavel disse (nemlig de, der stille Candidaterne) som Valgcandidaterne skulle have Afgang til at udtale sig for Forsamlingen og til at besvare de Spørgsmaal, som de Tilstedeværende maatte forelægge dem“ — jeg anseer dette for at være en saa væsentlig Bestanddeel af den hele Valghandling, at jeg ikke vil kunne samstemme med noget som helst Forslag, der gaaer ud paa for en betydelig Deel af Valgernes Vedkommende at høre eller praktisk at tilintetgjøre dette. Man kunde vel sige: ja, men Candidaten behøver ikke at fremstille sig personlig for alle Valgerne, thi han kan jo udgive et Valgprogram, han kan jo lade sine Ansøkelser trykke, fordele dem omkring og give dem til Valgerne, som deraf kunne lære hans Meninger at kjende og vide, om de skulle stemme paa ham eller ikke. Men med Hensyn til saadanne Valgprogrammer, mener jeg, at det vilde være et høist ufuldständigt Surrogat for den personlige Nærvarrelse og Udtalelse; thi ikke at tale om, at saadanne Valgprogrammer kunne være udstuderet iforveien, saa kunne de ogsaa være skrevne af Andre, og de kunne være skrevne med en saadan Betænkksomhed og Omhyggelighed og paa en Maade være saaledes satte paa Skrur, at de maaskee snarere bidrage til at forvirre Folk end til at oplyse dem. Man kunde dernæst sige: ja, men Candidaten kan gjerne blive borte, thi hans Venner kunne jo komme i hans Sted paa det ene af disse to Steder, anbefale ham og udtale hans Ansøvelse. Det er nu meget godt, men jeg tror ikke, at det vil bøde paa Kandidatens personlige Fraværelse; thi, om end hans Venner kunne komme og udtale hans Ansøvelser, saa kunne de dog aldrig udtale dem med samme Sikkerhed og Fasthed som han selv, og det kunde let hændes, at de udtalte dem med et Anstrøg af den Farve, som deres egne Ansøvelser havde, istedetfor klart at gengive selve Kandidatens egne personlige Ansøvelser. Jeg mener derfor, at der altid er meget Misligt ved, at en Anden skal tale i Kandidatens Sted der, hvor han dog selv burde tale, og hvor man skal holde sig til hans egne Ord og ikke til en Andens. Og han vil i ethvert Tilfælde aldrig føle sig saa bunden og forpligtet ved det, som Andre have udtalt paa hans Vegne og som

hans Mening, som naar han selv Ansigt til Ansigt havde udtalt sig for sine Valgere. Men, man kunde sige: ja det Samme gjælder jo i en vis Maade ogsaa, naar han selv kommer tilstede og holder sin Tale, thi en saadan Tale kan jo indgives ham af Andre, en Anden kan have skrevet den for ham og han kan lære den udenad, saa at det heller ikke her egentlig er Kandidatens Eget, han kommer med, men Noget, som Andre maaskee, saa at sige, have sat i ham; det er muligt, det er tænkeligt, men jeg vil ikke sige, at det er skeet. Og i denne Henseende maa jeg sige, at hans personlige Fremtræden heller ikke forekommer mig saa faare betydningfuld, men, hvad jeg lægger meest Vægt paa, er, hvad der staaer i Valgloven: „at der skal gives de Tilstedeværende Afgang til at adspørge Kandidaten, og at han da maa svare paa deres Spørgsmaal“. Dette er den egentlige rette Kandidatprøve; en Tale kan Enhver holde, som blot kan lære den udenad, men at svare paa disse Krydspørgsmaal, naar han saaledes tages i Forhør af den Eine og den Anden, naar der maaskee er Modcandidater, som finde en Tilfredsstillelse i ret at prøve ham tilbunds og føle sig for, om det ikke maaskee være blotte almindelige Udtryk eller Blosser, hvormed Kandidaten idetmindste kunde tænkes at ville, slaae om sig, prøve, hvorledes hans Ord ere meente, saa de søge at finde hans Hjertens Mening ud og komme rigtig til Bunds i hans Ansøvelser — denne Prøve, disse Spørgsmaal anseer jeg for saare vigtige, og jeg tror, at vi paa ingen Maade maae give Slip derpaa. Ja, dersom det kom derpaa an at faae Folk til Candidater, som vilde stemme med et vist Parti gennem Lykt og Lyndt, og naar de engang havde, saa at sige, faaet deres Meninger slaaet fast, eller, som en anden æret Rigsdagmand har sagt, klinket paa dem ved Valghandlingen, saa at de ikke kunne blive af med dem igjen — kommer det blot herpaa an at være saa aldeles fast i, hvad man engang har yttret, saa at man ikke lod sig bedre belære, ja saa kunde man maaskee undgaae, maaskee undvære disse Spørgsmaal; men, kommer det an paa, at Kandidaten kan vise, om han virkelig selv